

11.7.2020

Maa- ja metsätalousministeriö

kirjaamo@mmm.fi

Asia: Lausunto (MMM019:00/2020) hallituksen esityksestä eduskunnalle elintarvikelaiksi sekä laeiksi terveysuojelulain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Yleiset kommentit elintarvikelakiesityksestä

Vuosittain perittävä valvonnan perusmaksu on kannatettava. On tärkeää, että ympäristöterveydenhuollon perimät valvontamaksut voidaan käyttää yksikön toimintaan ja sen kehittämiseen.

Seuraamusmaksu elintarvikevalvonnassa on toivottava ja tarpeellinen. Se lisää valvonnan vaikuttavuutta ja tehokkuutta vähentämällä viranomaisia kuormittavien toistuvien huomautusten määrää.

Lakiluonnos ja sen nojalla annettavat asetukset vähentävät kansallista sääntelyä erittäin paljon. Se yhdenmukaistaa toimijoiden kohtelua eri jäsenmaiden kesken, mutta samalla aiheuttaa haasteita kotimaassa. Tullaan tarvitsemaan valtava määrä kansallisia ohjeita, joilla ohjataan sellaista toimintaa ja valvontaa, jota aikaisemmin ohjattiin kansallisilla asetuksilla. Vaarana on, että valvontayksikköjen linjaukset ovat erilaisia ja toimijoiden tasavertainen kohtelu ei toteudu. Viranomaisten neuvonta- ja ohjaustyön tarve lisääntyy ja sille tulee taata lisäresursseja.

Kun valvonnan painopiste aivan perustellusti siirtyy valvojan tekemälle luotettavalle riskinarvioinnille, on Ruokaviraston järjestämälle lisäkoulutukselle tarvetta.

Elintarvike- ja terveysuojelulakiin tulisi lisätä kunnan ympäristöterveydenhuollon osuutta selkeyttävät säännökset tartuntatautiviranomaisten tukemisessa laajoissa epidemia- tai pandemiatilanteissa. Tartuntatautiviranomaisilla ei epidemiatilanteessa ole riittäviä resursseja elinympäristön kenttävalvontaan eikä elinkeinonharjoittajien tarvitsemia neuvontapalveluja varten, joten ympäristöterveydenhuollon resurssit ja osaaminen ovat tarpeen.

Elintarvikelaki, pykäläkohtaiset kommentit

9 § Rekisteröity elintarviketoiminta

On tarpeen selkeyttää, että esim. liikkuviin elintarvikehuoneistoihin kohdistuvia valvontatoimia voidaan tehdä muuallakin kuin toimijan kotikunnassa. Usein tällaiset toimijat toimivat muualla kuin kotikunnassaan.

Lisäksi on tarpeen selkeyttää, miten menetellään tilojen suhteen, joista virtuaalihuoneistojen elintarvikkeet lähtevät. Riittääkö, että rekisteröity elintarvikehuoneisto on palvelun tuottajana, vai pitääkö virtuaalihuoneistot rekisteröidä elintarvikehuoneistopalvelun tiloihin/paikkaan.

14 § Omavalvonta

Omavalvontaan liittyvä pykälä on tulkinnanvarainen ja sitä tullaan luultavasti tulkitsemaan vaihtelevasti eri valvontayksiköissä. Tämä ei edistä valvonnan yhdenmukaisuutta ja tasapuolisuutta. Ilman kirjallista suunnitelmaa valvojan on erittäin vaikeaa arvioida toiminnan vaatimuksenmukaisuutta. Pykälän tulkinta vaatii selkeitä linjauksia Ruokavirastolta, jotta toimijoita kohdellaan tasapuolisesti.

15 § Valvontatietojen julkistaminen

Esityksen mukaan toimijan tulee julkistaa Oiva-raportti yrityksen internetsivuilla. On tarpeen tarkentaa, koskeeko raportin julkistaminen myös esim. sosiaalisen median myyntikanavia.

23 § Ruokaviraston tehtävät

Ruokaviraston tehtävänä on ohjata aluehallintovirastoja kuntien elintarvikevalvonnan suunnittelussa, ohjauksessa ja arvioinnissa. Pykälän olisi hyvä vastata nykytilaa, jossa Ruokavirasto ohjaa kuntien elintarvikevalvontaa myös suoraan.

25 § Kunnan tehtävät

Esityksen mukaan kunnan monijäseninen toimielin ei voisi siirtää toimivaltaansa edelleen viranhaltijalle 58 §:n (kieltoa ja hävittämistä koskeva päätös) ja 65 §:n (markkinoinnin kieltäminen ja oikaisu) osalta. Kyseisten pykälien delegointimahdollisuus on tarpeen edelleen säilyttää.

55 § Kielto

Kiellon käytön mahdollisuus muissakin kuin vakavaa terveysvaaraa aiheuttavissa tilanteissa on kannatettava ehdotus.

64 § Ruokaviraston päätös hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä

Pykälää tulee selkeyttää siten, että Ruokavirasto voi antaa laajoja alueita koskevia määräyksiä tai kieltoja esim. säteilylaskeumatilanteissa. Kyseisessä tilanteessa ei ole tarkoituksenmukaista, että kukin valvontayksikkö antaa omat määräyksensä.

65 § Markkinoinnin kieltäminen ja oikaisu

Pääsääntöisesti elintarvikkeet ovat markkinoilla laajemmin kuin vain yhden elintarvikevalvontayksikön alueella. Lakiluonnoksen mukaan kunnalle annetaan valta tehdä markkinointikielto. On tarkoituksenmukaisempaa, että Ruokavirasto antaa toimijalle markkinointikiellon, joka koskee koko maata.

66 § Elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu

Seuraamusmaksun sujuvan käyttöönoton varmistamiseksi Ruokaviraston tulee kouluttaa valvontayksiköitä ja tehdä linjauksia seuraamusmaksun suuruudesta eri tilanteissa.

71 § Kunnan suorittamasta elintarvikevalvonnasta vuosittain perittävä valvonnan perusmaksu

Valvonnan perusmaksu on kannatettava ehdotus ja 150 e sopivan suuruinen maksu.

72 § Kunnan suorittamasta elintarvikevalvonnasta perittävät muut maksut

Myös elintarvike- ja pintapuhtausnäytteiden analyyseistä olisi voitava periä suoriteperusteinen maksu. Näin näytteiden analyysikustannukset saataisiin kohdistettu sinne, missä näytteenotto on tarpeellista, kuten laitoksiin. Terveysturvallisuutta koskevassa ehdotuksessa näytteenotosta ja näytteiden tutkimisesta voidaan periä maksu, joten esitykset eivät ole tältä osin yhteneviä.

76 § Valvonnan perusmaksua koskeva oikaisuvaatimus

Tämä pykälä tulisi muuttaa terveysturvallisuuslain muutoksen pykälää 50 c vastaavaksi. Vuosi riittäisi hyvin maksun oikaisuajaksi.

Terveysturvallisuuslaki, pykäläkohtainen kommentti

50 § Valvonnan perusmaksu

Valvonnan perusmaksu on kannatettava ehdotus ja 150 e sopivan suuruinen maksu.

Eläinlääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen.

Katri Kiviniemi

puheenjohtaja

Suomen eläinlääkäriliitto